

Oamenii Moldovei mele

TUDOR CHIRIAC

Chișinău 2019

„Adevăratul om de creație
e cronicar al vremurilor sale...”
(Victor Stahi)

Compozitorul și pedagogul Tudor Chiriac s-a născut la 21 martie 1949, în s. Ciuciuleni, Nisporeni, într-o familie de țărani. Pasiunea pentru muzică a moștenit-o de la tatăl său, care cânta la muzicuță și din frunză.

A învățat la Școala de Muzică din Soroca, iar după absolvire urmează studiile la Școala de Muzică „Ștefan Neaga”, în clasa de teorie a muzicii (1970). A studiat în perioada 1970-1975 la Institutul de Stat al Artelor „Gavriil Musicescu” (actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice), în clasa de compoziție și forme muzicale a profesorului Solomon Lobel (1970-1975).

A făcut stagii în materie de compoziție și orchestrație sub îndrumarea profesorului Iuri Fortunatov de la Conservatorul „P.I. Ceaikovski” din Moscova. A urmat studii de doctorat în domeniul compoziției la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj, între anii 2000-2005.

Activitatea profesională și-a început-o fiind încă student. Se angajează ca maestru de concert la Capela Corală „Doina”. După absolvirea Institutului de Arte, a predat teoria muzicii, solfegiu, armonie, analiza creațiilor muzicale la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” (1975-1979).

A fost membru al Colegiului Ministerului Culturii pentru selectarea repertoriului național (1979-1981), vicepreședinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Republica Moldova (1993), director artistic al Filarmonicii Naționale din Chișinău (1993-1994). Începând cu anul 1987 a activat în calitate de conferențiar la Conservatorul de Stat din Chișinău.

Din 1995 se stabilește la Iași, România. Este conferențiar universitar la Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași, titular al cursurilor teoria instrumentelor, orchestrație și aranjamente.

Încă în anii studenției, scrie cântece pentru copii și miniaturi pentru pian. A continuat cu piesa pentru țambal *Brăul lăutăresc*.

A compus muzică de diferite genuri: vocal-simfonică (*Luci, soare, luci* – cantată pentru cor de copii și orchestră; *Pe un picior de plai* – poem simfonic; *Divertimento solenne* – pentru orchestră simfonică și cor; *Legenda Ciocârliei* – simfonie concertantă pentru narator și orchestră; *Dacofoania Nr. 1* pentru orchestra simfonică mare), muzică corală (*Litanie de priveghi*; *La moartea lui Ștefan Vodă*; *Doinatoriu opus sacrum*

dacicum), muzică de cameră vocală (*Doinatoriu*; *Fantezie rustică*), poem pentru voce cu orgă, clopote și bandă (*Miorița*) ș.a.

S-a remarcat printr-o colaborare fructuoasă cu teatrele, debutând cu *Cântec de leagăn pentru bunici* după piesa lui Dumitru Matcovschi. A creat coloana sonoră pentru spectacole de teatru și filme: „Păsările tinereții noastre”, „Horia” de Ion Druță, „Clopotele amurgului” de Dumitru Matcovschi, „Harap Alb” de Ion Creangă (Teatrul „Mihai Eminescu”), „Gelsomino în Țara minciñoșilor” de Gianni Rodari (Teatrul „Licurici”), „Despot Vodă” (Teatrul „Vasile Alecsandri”), „Arvinte și Pepelea” (Teatrul „Lucafeărul”), „Prologul” (Teatrul „Mihai Eminescu”) ș. a.

Prodigioasă a fost și colaborarea cu Studioul „Moldova-Film”, în special cu muzica scrisă pentru desene animate. A scris muzică pe versurile lui Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Leonida Lari, Petru Cărare ș.a.

Opera de vârf a compozitorului este poemul *Miorița* care i-a adus celebritatea, fiind selectat de către Consiliul Muzical Internațional din cadrul UNESCO printre cele mai bune 10 lucrări din lume în anul 1986 și recomandat pentru interpretare, editare și difuzare mondială.

A creat lucrarea muzicală *La porțile Sarmisegetuzei* (2006), înregistrată de Orchestra de muzică simfonică a Companiei publice Teleradio-Moldova, dirijată de Gheorghe Mustea, și cu Orchestra de muzică populară „Lăutarii”, dirijată de Nicolae Botgros. În anul 2008 scrie partitura lucrării corale *De la Tiras pân’ la Tissa* (cu subtitlul *Cântecele Daciei*).

La 26 mai, 2015 în cadrul Radio-abonamentului „Prietenii Muzicii” a avut loc la Sala cu Orgă un concert, unde s-a interpretat în premieră *Carmina Daciae*, basm muzical pentru narator, cor de copii și orchestra simfonică.

Pentru activitatea prodigioasă, compozitorul Tudor Chiriac a fost apreciat cu premii și distincții: Premiul Ministerului Învățământului pentru *Concertul de coarde Nr.1* (1996), Premiul „Boris Glavan” al Tineretului din Republica Moldova, pentru poemul *Pe un picior de plai* (1979), Premiul de Stat al Republicii Moldova pentru poemul *Miorița* (1988). În 1994 i s-a conferit Titlul Onorific de Maestru al Artelor din Republica Moldova pentru contribuție deosebită în promovarea muzicii naționale.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Fantazia alla rustica: Reducție pentru vioară și pian / Tudor Chiriac. – Ch.: Hyperion, 1991. – 20 p.

Miorița: [înregistrări audio] / Tudor Chiriac. – Ch.: RTV, 1992. – 1 Casetă stereo: 90 min.

Pe un picior de plai: poem simfonic: partitură / Tudor Chiriac. – Ch.: Hyperion, 1990. – 46 p.

Referințe critice

Ceacovschi-Mereșanu, Gleb. Chiriac Tudor // Ceacovschi-Mereșanu, Gleb. Compozitori și muzicologi din Moldova: Lexicon biobibliogr. / Gleb Ceacovschi-Mereșanu – Ch.: Universitas, 1992. – P. 18-20.

Chiriac, Tudor. O operă de artă dăinuiește în timp prin cizelarea la detaliu / Tudor Chiriac; consemn.: Nina Jovmir // Jovmir, Nina. Verificat: au sufețele inundate de muzică / Nina Jovmir. – Ch., 2012. – P. 154-160.

Ciobanu-Suhomlin, Irina. Chiriac Tudor // Ciobanu-Suhomlin, Irina. Repertoriul general al creației muzicale din republică / Irina Ciobanu-Suhomlin. – Ch.: Cartea Moldovei, 2006. – P. 61-77.

Galaicu, Violina. Dimensiunea etnică la creatorul de muzică contemporan: trei partituri de Tudor Chiriac. Compozitorul // Galaicu, Violina. Dimensiunea etnică a creației muzicale: (în lumina tradiției românești)... / Violina Galaicu. – Ch., 1998. – P. 60-79.

Tamazlăcaru, Elena. Tudor Chiriac, omagiat în Primăveri cu Orgă / Elena Tamazlăcaru // Lit. și arta. – 2015. – 9 iul. – P. 6.

Dedicații lirice

Vieru, Grigore. Crucea: lui Tudor Chiriac // Vieru, Grigore. Taina care mă apără / Grigore Vieru. – Iași: Princeps Edit, 2008. – P. 215.

Referințe

Compozitorul Tudor Chiriac ne omenește cu o muzică aleasă, molcomă și cuminte ce se desfășoară cu ceremonie de baladă, cu ritualul descântecului. O muzică de nobilă obârșie, ce ne cinstește istoria și prezentul, ridicându-se la rang de circulație universală...

Victor Stahi

Folclorul este „vectorul ideatic” al lui Tudor Chiriac, fiindu-i un suport moral, o călăuză spirituală.

Elena Mironenco

Compozitorul Tudor Chiriac prin creația-i de vârf – poemul „Miorița” (...) a reușit să ridice și să integreze valorile naționale în patrimoniul spiritual universal.

Gheorghe Doni

Creațiile lui Tudor Chiriac tradează eforturile unui compozitor decis să dureze o școală componistică axată pe pregnante particularități naționale.

Liviu Dănceanu

*Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Eugenia Bejan*